

Preprint

Ian Markham, *Truth and the Reality of God: An Essay in Natural Theology*, Edinburgh, T&T Clark, 1998; x + 145 pp., geen prijsopgave, ISBN 0567086186.

Dit is een kort maar origineel 'essay in natural theology'. Onder natuurlijke theologie wordt meestal verstaan de poging om onafhankelijk van openbaring met gebruikmaking van de menselijke rede tot kennis van (het bestaan van) God te komen. Het belang van deze poging volgt uit het kentheoretisch model dat wij tegenwoordig *foundationalism* noemen. Volgens dit funderingsdenken moeten wij kennis zien in termen van een gebouw met fundamenten: minder zekere opvattingen (waaronder religieuze overtuigingen) moeten wij proberen te gronden op het fundament van zekerder overtuigingen (bijv. tautologieën, empirische waarnemingen). Geheel in termen van het Verlichtingsproces zou het dan mogelijk zijn om op niet-traditiegebonden gronden de rationaliteit van geloof in God te laten zien. Markham, die sterk beïnvloed is door Alasdair MacIntyre, wijst deze Verlichtingsvorm van de natuurlijke theologie af. In plaats daarvan pleit hij voor een traditiegebonden vorm van natuurlijke theologie: natuurlijke theologie als een articulatie en verheldering van het christelijk-religieuze perspectief op de wereld. Hoofdzaak is het, 'to tease out the explanatory power of the Christian tradition. This is not done outside the tradition, but within the tradition. Yet it can be compelling for people outside the tradition, because the proofs illustrate the incomplete nature of their own tradition' (83). M. argumenteert vervolgens dat geloof in waarheid geloof in God veronderstelt: 'either God and truth, or no God and no truth' (flaptekst). In de traditie van het kritisch rationalisme argumenteert hij dat er betere en minder goede beschrijvingen van de werkelijkheid zijn. Als de orde die aangetroffen wordt in de werkelijkheid niet te danken is aan God, dan is zij willekeurig. Dan is het mogelijk dat buiten die orde chaos bestaat, of dat die orde van het ene moment op het andere verkeert in chaos. Deze mogelijkheid haalt echter de bodem onder onze kritisch-realistische waarheidsclaims weg (80-81). Hetzelfde argument formuleert hij een paar blz. verderop als een variant op het kosmologisch argument: een oneindige regressie van verklaringen zou het universum als geheel onverklaard laten. Dus moet er een Eerste Verklaring zijn, en alleen in het licht van die Eerste Verklaring is ons vertrouwen dat er orde in de wereld is gerechtvaardigd (87-88). Dit is een mooi boekje (ook in zijn materiële verschijning), maar het overtuigt niet in alle opzichten. Programmatisch is het sterk, maar de uitwerking mist argumentatieve precisie. Dat wreekt zich in bijzaken (bijv. in het gebruik van de term 'chaos', dat ingaat tegen de inmiddels onder invloed van de chaostheorie gangbare betekenis), maar ook in de hoofdzaak: geen naturalist zal zich door M.'s argument gedwongen zien, God in haar verklarend systeem op te nemen. Immers, zolang de natuurwetenschapper orde aantreft in de natuur is zij op de goede weg met haar verklaringen, of God nu bestaat of niet. De waarheid van verklaringen is voor de wetenschap gegeven met hun succes, niet met het bestaan van God.

Marcel Sarot